

Aanvullend natuuronderzoek

Doetinchemseweg 11 in Kilder

In opdracht van Buro Ontwerp & Omgeving

Colofon

Aanvullend natuuronderzoek Doetinchemseweg 11 in Kilder

Opdrachtgever	Buro Ontwerp & Omgeving
Contactpersoon	Dhr. Sebastiaan Schut
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel
Rapportnummer	1991
Auteur	Ing. R. Boerboom
Controle	Drs. L.M.A. Witjes
Publicatiedatum:	16 juli 2019
Foto voorblad	Huismus in het plangebied (foto: R. Boerboom)

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	1
Samenvatting.....	3
1 Inleiding en doel.....	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doel.....	4
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
2.1 Gegevens plangebied	5
2.2 Beschrijving van het plangebied	5
2.3 Geplande werkzaamheden	5
3 Het ecologisch onderzoek.....	7
3.1 Onderzoeksmethode	7
3.2 Resultaten	9
4 Wet natuurbescherming.....	13
4.1 Huismus	13
4.2 Vleermuizen.....	13
4.3 Steenmarter.....	14
5 Conclusie.....	15
6 Bijlagen.....	16
Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek	17
Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming	20

Samenvatting

Uit het gericht onderzoek blijkt dat de geplande sloop van de bebouwing aan de Doetinchemseweg 11 in Kilder geen negatief effect heeft op vaste verblijfplaatsen en/of nestlocaties van de huismus en vleermuizen. Het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk, aangezien er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming optreden. Tijdens een eerder uitgevoerde quickscan natuurtoets is vastgesteld dat er geen beschermde soorten van overige soortgroepen verwacht worden (SA rapportnummer 1882).

Dit zijn de uitkomsten van het onderzoek dat is gehouden naar aanleiding van de plannen om de bestaande bebouwing aan de Doetinchemseweg 11 in Kilder te slopen en hier 3 nieuwe woningen voor in de plaats te bouwen. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor beschermde plant- en diersoorten. Daarom is onderzoek noodzakelijk om te voldoen aan de Wet Natuurbescherming.

Staring Advies voerde het onderzoek uit in opdracht van de Buro Ontwerp & Omgeving. Het bureau deed literatuuronderzoek in de Nationale Databank Flora en Fauna en voerde gericht veldonderzoek uit op de locatie.

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Wet natuurbescherming een plannenmaker oplegt. Er zijn plannen om de bestaande bebouwing aan de Doetinchemseweg 11 in Kilder te slopen en hier 3 nieuwe woningen voor in de plaats te bouwen. Staring Advies heeft daarom eerder een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd en is tot de conclusie gekomen dat aanvullend onderzoek naar huismus en vleermuizen noodzakelijk is (SA, rapportnummer 1882). De heer Schut van Buro Ontwerp & Omgeving is betrokken bij het plannen en heeft Staring Advies opdracht gegeven voor dit aanvullende onderzoek.

1.2 Doel

Ruimtelijke plannen kunnen conflicterend zijn met de Wet natuurbescherming, wanneer er sprake is van negatieve effecten op beschermde soorten. Het doel van het natuuronderzoek is om te inventariseren of er door de geplande ruimtelijke ontwikkelingen sprake is van aantasting van nestlocaties van huismus en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Voor overige beschermde soorten is tijdens de quickscan natuurtoets aangetoond dat negatieve effecten op deze soorten op voorhand uit te sluiten zijn.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Doetinchemseweg 11
Plaats: Kilder
Gemeente: Montferland
Provincie: Gelderland

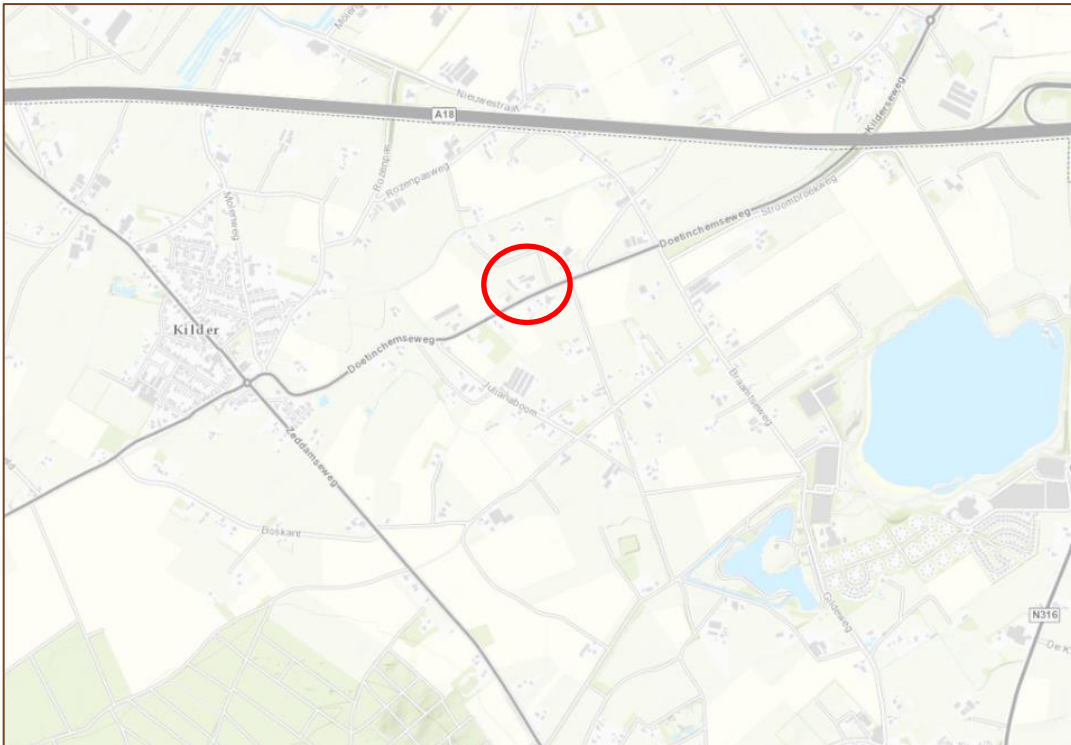
2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied betreft het erf van de Doetinchemseweg 11, ten oosten van de bebouwde kom van Kilder (zie figuur 1). Het plangebied wordt begrenst door agrarische percelen, een aangrenzend woonerf en infrastructuur. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit verspreid liggende (boeren)erven, agrarische percelen, enkele openbare groenstructuren en verharding.

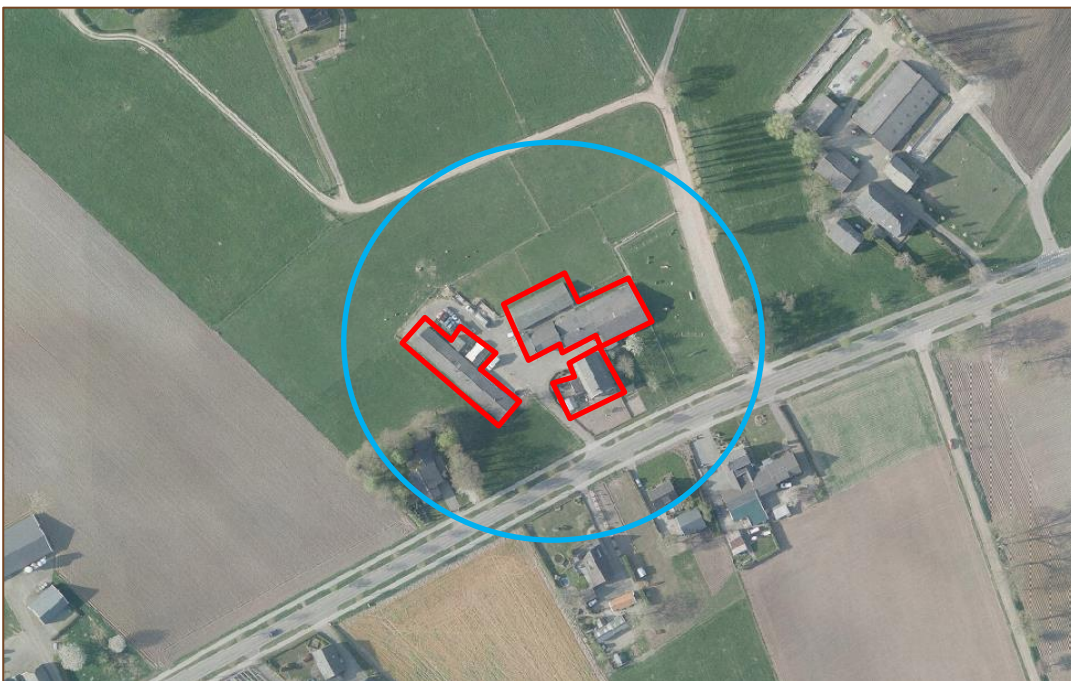
Het plangebied bestaat uit de woning van de Doetinchemseweg 11, met verschillende stallen en (kap)schuren. Verder bestaat het erf uit verhard oppervlak, tuinbeplantingen, enkele (fruit)bomen, een broeikas, een moestuin en grasland. Een deel van het grasland is in gebruik als hondentrainingsterrein. Een deel is in gebruik als schapenweide (zie figuur 2 en bijlage 1).

2.3 Geplande werkzaamheden

Er zijn plannen om de bestaande bebouwing aan de Doetinchemseweg 11 in Kilder te slopen en hier 3 nieuwe woningen voor in de plaats te bouwen.

Figuur 1. Globale ligging het plangebied (rood). Bron: Provincie Gelderland (2018).

Figuur 2. Luchtfoto van het onderzoeksgebied (blauw) met daarbinnen het plangebied (rood). Bron: Provincie Gelderland (2018).

3 Het ecologisch onderzoek

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksmethode en de resultaten van het veldonderzoek besproken.

3.1 Onderzoeksmethode

Op basis van de landelijk erkende protocollen voor gericht natuuronderzoek is de onderzoeksintensiteit bepaald. Voor het onderzoek naar huismus zijn de Handleiding Broedvogel Monitoring Project (BMP) van SOVON Vogelonderzoek Nederland, de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus en de kennisdocumenten van BIJ12 richtinggevend. Voor het vleermuisonderzoek is het Vleermuisprotocol, opgesteld door de Zoogdiervereniging VZZ, in samenwerking met het Netwerk Groene Bureaus en de Gegevensautoriteit Natuur, richtinggevend.

Huisumus

De huismus is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze soort kan het beste tijdens de ochtend geïnterviewd worden. Dan is de zangactiviteit van mannetjes het hoogst. Er is geïnterviewd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Zo worden de nestlocaties vastgesteld. Conform de richtlijnen van BIJ12 zijn hiervoor 2 ochtendbezoeken uitgevoerd in de periode 1 april t/m 20 juni (zie tabel 1). Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door huismussen.

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
R. Boerboom	1	18-4-2019	08.54 uur	Licht bewolkt, droog, 12°C, wind 0 Bft
R. Boerboom	2	24-5-2019	05.30 uur	Onbewolkt, droog, 18°C, wind 0 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek huismus.

Vleermuizen

Het woonhuis in het plangebied is door het aanwezige pannendak en de ruimte achter de boeiboord potentieel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten als de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger. Mogelijke invliegopeningen bevinden zich aan de achterzijde van de woning.

De meest westelijke kippenschuur is door de beperkte hoogte, het ontbreken van een geschikt dakbeschot en het ontbreken van een geschikte spouw niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook de open kapschuur beschikt niet over een dakbeschot of andere geschikte hangplekken voor vleermuizen. De zolder van deze schuur is tijdens de quickscan natuurtoets geïnspecteerd op geschiktheid voor en aanwezigheid van (sporen van) grootoorvleermuizen. Deze zijn niet aangetroffen. De zolder beschikt over een golfplaten dak en is relatief licht en tochtig. Een verblijfplaats van grootoorvleermuizen of andere vleermuissoorten wordt hier niet verwacht.

Het vleermuisprotocol adviseert om bij het vermoeden op verblijfplaatsen in gebouwen van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis gericht vleermuisonderzoek uit te voeren middels 2 avond- of ochtendbezoeken in de periode 15 mei - 15 juli en 2 bezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober. Wanneer de laatvlieger verwacht wordt is een extra avondbezoek in de periode 15 mei – 15 augustus noodzakelijk.

Door de overzichtelijkheid en beperkte omvang van het plangebied is het onderzoek met één persoon uitgevoerd. Door de onderzoeksintensiteit is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door vleermuizen.

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Begintijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
R. Boerboom	1	6-9-2018	21.40 uur	23.00 uur	Onbewolkt, droog, 15,5°C, wind 1 Bft
R. Boerboom	2	25-9-2018	20.10 uur	21.40 uur	Licht bewolkt, droog, 10°C, wind 0 Bft
R. Boerboom	3	24-5-2019	04.15 uur	06.30 uur	Onbewolkt, droog, 18°C, wind 0 Bft
R. Top	4	14-6-2019	21.44 uur	23.00 uur	Onbewolkt, droog, 23°C, wind 0-1 Bft
R. Top	5	8-7-2019	21.30 uur	23.00 uur	Half bewolkt, droog, 16°C, wind 3 Bft

Tabel 2. Veldonderzoek vleermuizen.

3.2 Resultaten

In deze paragraaf worden de resultaten van het gericht veldonderzoek naar de huismus en vleermuizen besproken.

3.2.1 Huismus

In het plangebied zijn geen aanwijzingen gevonden dat er huismussen broeden. Er zijn geen in- of uitvliegende huismussen, transport van nestmateriaal, voedseltransport of pas uitgevlogen jongen of andere gedragingen waargenomen die wijzen op een nestlocatie. Eénmalig is een roepend mannetje vanaf het dak van de woning waargenomen. Deze huismus was kort ter plaatse en gebruikte de woning in het plangebied tijdelijk als zangpost (zie foto 1). Vervolgens vloog dit exemplaar weer naar de overzijde van de Doetinchemseweg, richting een haag van laurierkers op het erf van de Doetinchemseweg 12. Bij de overige veldbezoeken is geen enkele activiteit van huismussen in het plangebied waargenomen.

Foto 1. Zingend mannetje in plangebied, op 18 april (foto: R. Boerboom).

Bij woningen aan de overzijde van de Doetinchemseweg zijn groepen huismussen waargenomen (zie foto 2 t/m 4). Hier is tijdens de verschillende veldbezoeken volop zangactiviteit gehoord. Ook is waargenomen dat hier mussen onder de dakpannen van de aanwezige woningen wegcropen. Hier bevinden zich de vermoedelijke nestlocaties. De bijbehorende tuinen met groenblijvende hagen, gazons, fruitbomen, moestuin en forse solitaire bomen is het functioneel leefgebied van deze kolonie mussen. Het plangebied lijkt niet tot het functioneel leefgebied van deze mussen te behoren.

In bijlage 1 is een kaart opgenomen met de veldwaarnemingen van de huismus.

Foto 2 t/m 4. Kolonie huismussen bij de Doetinchemseweg 12 t/m 14 (foto's: R. Boerboom).

3.2.2 Vleermuizen

Tijdens het veldonderzoek zijn 2 vleermuissoorten in het plangebied waargenomen: gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Verder zijn er geen in of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Er zijn geen andere aanwijzingen gevonden die duiden op een verblijfplaats, zoals zwermgedrag, meststrepen, prooiresten of uitwerpselen langs de gevels.

Het gebiedsgebruik wordt hieronder per soort beschreven.

Gewone dwergvleermuis

Voorjaar/zomer

Tijdens de voorjaars/zomerbezoeken zijn geen invliegende, uitvliegende of zwermdende gewone dwergvleermuizen in de te slopen bebouwing waargenomen. Er zijn tijdens de zomerronden geen aanwijzingen gevonden van een zomer- of kraamverblijfplaats van deze soort in het plangebied. Sporadisch is een foeragerend of overvliegend exemplaar waargenomen in het plangebied. Bij een naastgelegen woonerf, aan de Doetinchemseweg 5, zijn enkele foeragerende exemplaren waargenomen. Het gaat om maximaal 2 exemplaren. De exemplaren jagen op dit relatief groen erf langs de bosranden (zie bijlage 1). De gewone dwergvleermuizen die in het plangebied zelf zijn waargenomen lijken vanaf deze locatie afkomstig. Over het algemeen is zeer weinig vleermuisactiviteit waargenomen in de directe omgeving van het plangebied.

Najaar

Van de gewone dwergvleermuis is tijdens beide najaarsronden (2018) een baltsend mannetje aangetroffen in het plangebied en de directe omgeving (zie bijlage 1). Dit exemplaar vloog al roepend enkele malen langs over het erf van de Doetinchemseweg 11 en vloog daarbij ook langs de gevel van het woonhuis in het plangebied. Dit exemplaar leek echter afkomstig vanaf het naastgelegen erf (Doetinchemseweg 5) en is hier ook roepend waargenomen. Verder is er in het plangebied nauwelijks activiteit van de gewone dwergvleermuis waargenomen tijdens de najaarsronden. Bij een naastgelegen erf zijn enkele foeragerende exemplaren waargenomen. Het gaat om maximaal 2 exemplaren. Vermoedelijk bevindt de verblijfplaats van het roepende mannetje zich ook op deze locatie, buiten het plangebied. Bij de navolgende zomerronden (2019) zijn geen indicaties van een verblijfplaats waargenomen in het plangebied zelf.

Het ontbreken van (grote concentraties van) paarverblijven in het plangebied en direct hieraan grenzend indiceert de afwezigheid van een (nabijgelegen) (massa)winterverblijf. Daarnaast is tijdens het begin van de paarperiode (augustus) geen duidelijk zwermgedrag waargenomen bij de bebouwing in het plangebied, wat eventueel kan duiden op aanwezigheid van een winterverblijf van een (grote) groep dwergvleermuizen. De aantallen aangetroffen vleermuizen zijn in het geheel zeer laag in het plangebied.

Conclusie

Er bevinden zich geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in het plangebied. De waargenomen gewone dwergvleermuizen, waaronder het baltsende mannetje, hebben buiten de onderzoekslocatie hun verblijfplaats(en). Er is verder geen sprake van een essentieel foerageergebied of een vliegroute van deze soort.

Gewone grootoorvleermuis

Voorjaar/zomer

Tijdens de zomerronde van 8 juli is aan de westzijde van het plangebied een passerende vermoedelijke gewone grootoorvleermuis waargenomen. Dit exemplaar vertoonde geen binding met de te slopen gebouwen in het plangebied.

Najaar

Er is éénmalig een overvliegend exemplaar waargenomen tijdens de eerste najaarsronde. Het exemplaar vertoonde geen binding met het plangebied. Tijdens de twee najaarsronden zijn geen baltsende gewone grootoorvleermuizen waargenomen. Er zijn geen indicaties dat er een (paar)verblijfplaats in de te slopen bebouwing aanwezig is.

Conclusie

Er is geen sprake van een vaste rust- en verblijfplaats of functioneel leefgebied van de gewone grootoorvleermuis in het plangebied.

3.2.3 Steenuil

Tijdens één van de vleermuisronden is bij een naastgelegen erf, aan de Doetinchemseweg 5, een roepende steenuil gehoord. In het plangebied zelf is geen activiteit van steenuilen waargenomen.

3.2.4 Steenmarter

Tijdens de vleermuisronde van 14 juni is een foeragerende steenmarter waargenomen. Het exemplaar kwam vanaf de Doetinchemseweg het erf oplopen tijdens de schemering. Tijdens het veldonderzoek zijn geen verblijfplaatsen van de steenmarter vastgesteld. Ook tijdens de eerder uitgevoerde quickscan natuurtoets (SSA, rapportnummer 1882) zijn in het plangebied geen verblijfssporen van steenmarters waargenomen. Het plangebied wordt vermoedelijk uitsluitend als foerageergebied gebruikt. Met name door de aanwezigheid van kippen, fruitbomen en groenten is het plangebied potentieel interessant voor de steenmarter als foerageerplek.

4 Wet natuurbescherming

De effecten op aangetroffen beschermde soorten en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden (zie bijlage 2). In het plangebied zijn de strikt beschermde huismus, gewone dwergvleermuis en steenmarter waargenomen.

4.1 Huismus

4.1.1 Beschermde status

De huismus is strikt beschermd via de Wet natuurbescherming. Hij staat ook vermeld in de Europese Vogelrichtlijn. De nesten van de huismus en het daarbij behorend functioneel leefgebied zijn het gehele jaar beschermd. Bij werkzaamheden aan gebouwen is er vaak sprake van dat er voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus worden weggenomen of dat de functionaliteit daarvan niet behouden kan blijven. Door het toepassen van zorgplicht maatregelen en activiteit specifieke maatregelen is het wellicht mogelijk om negatieve effecten teniet te doen. Wanneer dit het geval is, is er geen sprake van een overtreding en behoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Wanneer dit niet of in onvoldoende mate het geval is, moet er een ontheffing worden aangevraagd omdat er dan wel sprake is van een overtreding van artikel 11: *Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen, vernielen, wegnemen of verstoren*.

4.2.2 Gebruik van het plangebied

Er bevindt zich geen nesten van de huismus in het plangebied. Nestlocaties bevinden zich aan de overzijde van de Doetinchemseweg bij enkele woonerven (zie bijlage 1). Op deze locaties broeden meerdere paren vermoedelijk onder het pannendak van het betreffende woonhuizen. Bijbehorende erven met daar aanwezige groenstructuren als hagen, bomen, struiken, moestuinen, gazons en perceelranden vormen het functioneel leefgebied van deze mussenkolonies. Sporadisch wordt het plangebied als zangpost gebruikt. Tijdens de eerder uitgevoerde quickscan natuurtoets is waargenomen dat enkele mussen een voedertafel in het plangebied bezochten. Tijdens het gericht veldonderzoek zijn geen foeragerende mussen meer in het plangebied waargenomen. Er is geen sprake van een essentieel onderdeel van het leefgebied. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming en het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen is niet noodzakelijk voor de huismus.

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Beschermde status

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd via de Wet natuurbescherming. Ze staan ook vermeld in de Europese Habitatrichtlijn. Dat wil zeggen dat de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn. Daarnaast zijn essentiële foerageergebieden en

vliegroutes ook strikt beschermd. Wanneer een vaste rust- en verblijfplaats, vliegroute of essentieel foerageergebied verdwijnt dient hiervoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden en dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden.

4.2.2 Gebruik van het plangebied

Door de geplande sloopwerkzaamheden verdwijnen er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, zoals de aangetroffen gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Er hoeven geen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden bij de geplande werkzaamheden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

4.3 Steenmarter

4.3.1 Beschermd status

Het voorkomen van de beschermd status steenmarter is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Wanneer een vaste rust- en verblijfplaats verdwijnt dient hiervoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden en dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden.

4.2.2 Gebruik van het plangebied

Tijdens het vleermuisonderzoek is eenmalig een foeragerende/passerende steenmarter in het plangebied waargenomen. Door de geplande sloopwerkzaamheden verdwijnen er geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter. Er hoeven geen mitigerende en/of compenserende maatregelen getroffen te worden bij de geplande werkzaamheden. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk voor deze soort.

5 Conclusie

Aan de hand van de verkregen resultaten en datgene wat gesteld wordt in de Wet natuurbescherming kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

Er zijn tijdens het onderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid voor verblijfplaatsen van de huismus, leermuizen of steenmarter in de te slopen bebouwing. Op basis van de resultaten van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de bebouwing geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor deze soort(groep)en. Het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

6 Bijlagen

- 1 Resultaten veldonderzoek
- 2 Wettelijk kader

Bijlage 1 Resultaten veldonderzoek

Waarnemingen huismus

Legenda

huismus

- ▲ baltzend / zingend
- roepend
- ter plaatse
- plangebied

Waarnemingen vleermuizen

Legenda

gewone dwergvleermuis

- foeragerend
- overvliegend
- ▲ roepend

gewone grootoorvleermuis

- overvliegend
- plangebied

Overige waarnemingen

Legenda

waarnemingen

● Steenmarter

★ Steenuil

□ plangebied

Bijlage 2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. De Wet natuurbescherming volgt in hoofdlijnen de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn op. De belangrijkste beschermde natuurwaarden in de Wet Natuurbescherming zijn:

- Beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden);
- Aangepaste soortenlijst beschermde planten en dieren;
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10);
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11);
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Toetsing van effecten van projecten op Natura 2000-gebieden blijft hetzelfde als nu.

Beschermde natuurmonumenten

Beschermde natuurmonumenten en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen. De meeste natuurmonumenten vallen binnen het NNN areaal en zijn via dat beschermingsregime alsnog beschermd. Daarnaast kunnen gemeenten de natuurmonumenten via een bestemmingsplan als beschermde natuur aanwijzen.

Provincies dienen gebieden aan te wijzen voor het NNN (voormalige EHS) en (evt. op verzoek) voor overige bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

Het rijk kan een gebied, niet zijnde een Natura 2000-gebied, als bijzonder nationaal natuurgebied aanwijzen.

Soortbescherming

Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving). Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd. Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht). De lijst met beschermde soorten is niet meer opgedeeld in tabellen, zoals in de huidige Flora- en faunawet. Zie bijlage 3 voor de nieuwe lijst met beschermde plant- en diersoorten.

Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen. Groot aantal bedreigde (Rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)
3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (regime 1 en 2), maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (regime 3).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Alle in de Wet genoemde soorten zijn strikt beschermd. Voor de verbodsbepalingen is een ontheffing noodzakelijk. Dit geldt ook voor zeer algemene soorten waarvoor in het verleden automatisch de vrijstellingsregeling van kracht was bij ruimtelijke ontwikkelingen. Echter kunnen de provincies voor een aantal algemene soorten een vrijstellingslijst opstellen (op basis van Artikel 3.11). Dit betekent dat de beschermde soorten per provincie verschillen (zie bijlage 3).

Met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen zijn de volgende verbodsbepalingen voor soorten het meest relevant.

Intrinsieke waarde natuur

Artikel 1.10

Deze wet is gericht op:

Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit.

Algemene Zorgplicht

Artikel 1.11

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 en ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.8

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.5 ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.

Ontheffing of vrijstelling

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;

b. zij is nodig:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, populatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:

a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;

b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;

d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;

e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;

f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of

h. in het algemeen belang.

3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Artikel 3.11

1. Bij ministeriële regeling kan worden bepaald dat de bij die regeling aan te wijzen verboden, bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel b of c niet van toepassing zijn ten aanzien van bij die regeling aan te wijzen soorten, op bij die regeling aan te wijzen categorieën van handelingen die na een voorafgaande melding aan gedeputeerde staten worden uitgevoerd om een reden, genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onderdeel b, of in artikel 3.10, tweede lid.

2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen waaraan een melding als bedoeld in het eerste lid moet voldoen.

Gedragscodes

De verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2, zesde lid, 3.5, 3.6 tweede lid, of 3.10, en de krachtens artikel 3.11, eerste lid, geldende verplichting tot melding, zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:

a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;

b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;

c. een bestendig gebruik, of

d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

2. Een gedragscode als bedoeld in het eerste lid wordt goedgekeurd, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. in de gedragscode worden handelingen beschreven die nodig zijn voor:

- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op vogels, één van de in artikel 3.3, vierde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, genoemde redenen;
- ingeval het handelingen betreft die invloed kunnen hebben op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a, of van planten als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel c, één van de in artikel 3.8, vijfde lid, of in artikel 3.10, tweede lid, onder a, e, f of g, genoemde redenen;

b. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;

c. in de gedragscode een wijze van uitvoering van handelingen is beschreven, waarmee naar het oordeel van Onze Minister afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de soorten, bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste of vijfde lid, 3.10, eerste lid, zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen

Van zorgvuldig handelen als bedoeld in het tweede lid, onderdeel c, is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:

a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en

b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:

- dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
- nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
- eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of

c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, ontworteld of vernield.

4. Alvorens een gedragscode als bedoeld in het eerste lid, of een wijziging daarvan, goed te keuren of in te trekken, overlegt Onze Minister met gedeputeerde staten over zijn voornemen daartoe.

Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl